

Sundbyberg 28 oktober 2024

Referens: Fi2024/01413

Vår referens:

mia.ahlgren@funktionsratt.se

Till fi.remissvar@regeringskansliet.se

fi.ofa.dof.remissor@regeringskansliet.se

Remissvar Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering (SOU 2024:45)

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 53 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar drygt 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Sammanfattning

Utredningen har lämnat förslag om hur staten kan utfärda en e-legitimation på högsta tillitsnivå, erbjuda en frivillig europeisk digital identitetsplånbok samt se över behovet av anpassningar som följer av den reviderade eIDAS-förordningen¹ om "elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden".

Funktionsrätt Sverige har tidigare svarat på utredningens delbetänkande SOU2023:61 och väljer att lägga fokus på revideringen av artikel 15 i EU-förordningen som tar upp den europeiska tillgänglighetslagen och Funktionsrättskonventionen (CRPD). Utredningen har missat att närmare analysera konsekvenser i förhållande till revideringar som rör rättigheter i konventionen och kopplingen till den europeiska tillgänglighetslagen.

Det är viktigt att det finns väl fungerande tillsyn för identifiering i Sverige, och att det nationella regelverket för identifiering och signering matchar det europeiska regelverket. Funktionsrätt Sverige ser med stor oro på snåriga bestämmelser med hänvisningar mellan förordningar och föreskrifter, samt luckor i genomförande av EU:s lagstiftning kopplade till tillgänglighet. En lucka finns i den horisontella tillgänglighetslagen som relaterar till andra unionsakter, däribland digital identifiering och frivillig digital plånbok. Det försenar genomförande av likabehandling och rättigheter för personer som möter funktionshinder och riskerar bidra till ökad diskriminering i ett alltmer digitaliserat samhälle.

¹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401183#d1e2062-1-1

Funktionsrättsanalys saknas, trots att revidering av EU-förordningens artikel 15 nämner funktionsrättskonventionen

EU har antagit Funktionsrättskonventionen, CRPD (totalt 191 stater). Den nämns direkt i artikel 15 i den reviderade EU-förordningen. Ändå är det bara i bilagan med hela eIDAS-förordningen den enda gången konventionen nämns i slutbetänkandet. Sverige fick nyligen rekommendationer från FN där lagstiftningsfrågor nämns drygt 40 gånger, brister påtalas inte minst när det gäller diskriminering, involvering av funktionsrättsorganisationer i standarder och klagomålsmekanismer. En rekommendation kopplar direkt till betänkandet: "Garanterna möjligheterna till digital tillgänglighet och elektronisk identifiering för personer med funktionsnedsättning."²

Frivillig europeisk digital plånbok

Funktionsrätt Sverige anser att det är självklart att en europeisk digital plånbok ska vara tillgänglig i enlighet med EU:s tillgänglighetslag (och indirekt internationella regler) och därigenom begriplig. Den ska vara säker att använda, följa regler om dataskydd och erbjuda fullt skydd för konsumenter som riskerar att utsättas för brott. Det finns dock risk för krångligt regelverk och bristande kunskap i tillsyn.

Luckor i lagen som rör genomförande av Tillgänglighetslagen

Artikel 15 i eIDAS-förordningen kopplar även till tillgänglighetslagen med konkreta tillgänglighetskrav i bilagor som delvis saknas i svensk rätt. Ett överträdelseförfarande pågår mot Sverige pga brister i genomförandet av tillgänglighetslagen. En av flera luckor i lagen handlar om att Sverige inte har infört artikel 24.2 som rör andra unionsakter. Snårig lagstiftning på olika, s.k. normhierarkisk, nivå försvårar för medborgare, företag och myndigheter. Se nedan bilaga med sammanställning av brister i lagen.

Ställföreträdarregister

Risken är stor att personer med ställföreträdare fortsätter utestängas från tjänster som kräver e-legitimation. Hänvisning finns till en lösning med ett ställföreträdarregister, utan förslag om ansvarstagande eller analys av konsekvenser som rör till exempel diskriminering. Vi hänvisar till vårt medlemsförbund FUB i frågan om ställföreträdare i eget remissvar.

Vänliga hälsningar

Nicklas Mårtensson, Ordförande

²² Concluding observations CRPD/C/SWE/CO/2-3 April 2024 MFD:s översättning
<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g24/065/40/pdf/g2406540.pdf>

Bilaga om Fler brister i genomförande av tillgänglighetsdirektivet

Funktionsrätt Sverige förutsåg i samband med utredning och proposition om genomförande av tillgänglighetsdirektivet ett överträdelseförfarande mot Sverige för brister i genomförandet. PTS har inte ansvar för övergripande brister men spelar en avgörande roll som samordnande myndighet för tillsyn och regelefterlevnad.

Svensk lagstiftning en labyrint som förvillar i stället för att förenkla

Valet att dela upp innehållet i direktivet i en lag, en förordning och föreskrifter från myndigheter har gjort det krånglat till regelverken för företag som vill göra rätt. Det är näst intill omöjligt att hitta tillgänglighetskraven och förstå innehållet i direktivet. Sammantaget gör det att tiden för inläsning som kan användas som underlag för att göra undantag ökar. Just argumentation för att göra undantag är lättast att hitta, i såväl lag, förordning som särskild föreskrift.

Splittringen gör det svårt att hitta skillnaderna mellan direktivet och nationell lag finns. Lagstiftaren har betonat harmoniserade krav i EU, men Sverige har inte infört hela direktivet och bidrar därmed till olika regelverk och förutsättningar inom EU.

Sammanfattning av luckor och brister som kvarstår:

- Titeln i svensk rätt begränsar lagens omfattning till "vissa" produkter och tjänster.
- Artikel 24.2 om andra unionsakter, artikel 29 b om efterlevnadsåtgärder (enforcement), samt krav på nödnummer 112 saknas i svensk lag.
- Avvikande definition av e-böcker i svensk lag.
- Oklart [vilka detaljer som fortfarande saknas som vi började inventera i samband med propositionen](#), men t ex krav på information som rör tjänster till konsumenter saknas (art 13).
- Tillgänglighetskrav i bilaga I sektion **V, VI och VII** saknas
- Krav bilaga I, sektion IV b, c, d och f saknas, men förslag väntas från myndigheter som har föreskriftsrätt.
- Pågående grundlagsutredning kring flera krav som riskerar bidra till ytterligare långa förseningar.
- Oproportionerligt fokus på undantag i lag, förordning och en särskild föreskrift utan att koppla till fördelar.
- Avsaknad av konsekvensanalys i relation till Funktionsrättskonventionen. Fokus på kostnader (inte nytta).

Sammanställning yttranden om Tillgänglighetslagen

[Oktober 2024 Remissvar PTS förslag till föreskrift](#)

[Januari 2023 skrivelser till riksdagen med](#)

[Förfrågan om möte med Socialutskottet angående Tillgänglighetsdirektivet](#)

[Förslag Tillgänglighetsdirektivet JAN 2023.pdf](#)

[Tabell översikt jämförelse proposition genomförande av tillgänglighetsdirektiven.pdf](#)

[Januari 2022 skrivelse till regeringen angående andra unionsakter och proportioner om tillgänglighet](#)

[Oktober 2021 remissyttrande betänkande om genomförande av tillgänglighetsdirektivet.](#)

[Maj 2021 Särskilt yttrande över betänkandet om Genomförande av tillgänglighetsdirektivet i Sverige 20210507.pdf](#)